

NEŽÁDOUCÍ DĚJE NA ELEKTRICKY VODIVÝCH MATERIÁLECH VE SKLOVINĚ A MOŽNOSTI JEJICH POTLAČENÍ

Jiří Matěj

Laboratoř anorganických materiálů ÚACH AVČR a
VŠCHT

HLAVNÍ ŘEŠENÉ PROBLÉMY

- I. Příčiny tvorby krčků na hladinových Mo elektrodách ve sklovině čeržené oxidem antimonitým
- II. Možnosti aplikace elektrod na bázi oxidu cíničitého při tavení bižuterních sklovin
- III. Příčiny vývoje bublin na platinových součástech při tvarování skloviny Simax

I. Příčiny tvorby krčků na hladinových elektrodách

Význam: Lomy elektrod při tavení barnatého křišťálu
čeřeného směsí oxidu antimonitého a sulfátu

Řešení: - analýza produktů na provozních elektrodách

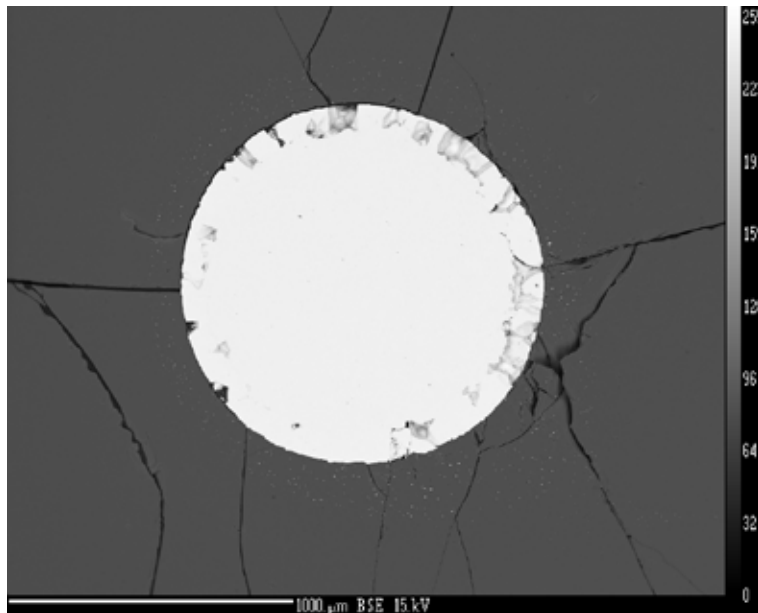
- - vysokoteplotní modelování koroze molybdenu kovovým antimonem
- - vysokoteplotní modelování vzniku antimonu

Zatím zjištěno:

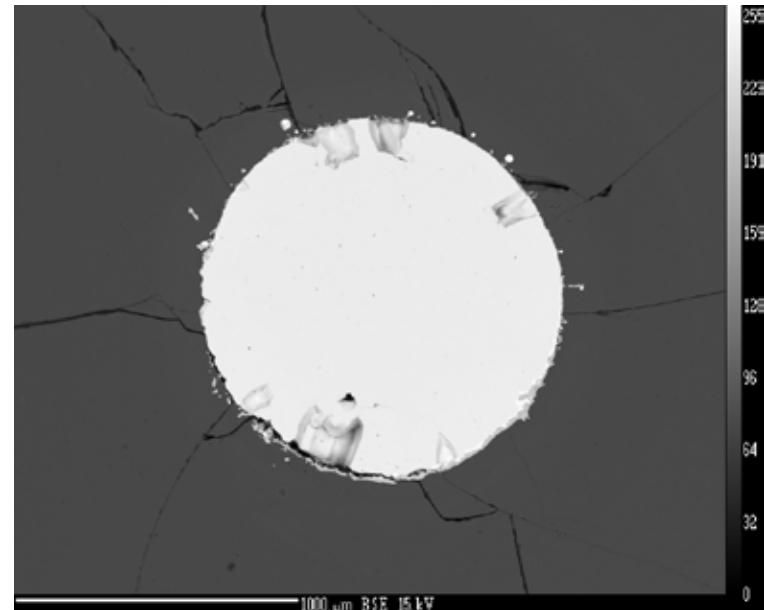
- Bezprostřední příčina tvorby krčku: Objemové změny při vzniku a rozkladu intermetalické sloučeniny Mo_3Sb_7 (956°C)
- Stimulace vylučování antimonu a pravděpodobně i jeho výskytu na elektrodě za přítomnosti SO_3 ve sklovině

Nové výsledky:

1. Vliv sulfátu na vylučování antimonu a jeho přítomnost na povrchu elektrody

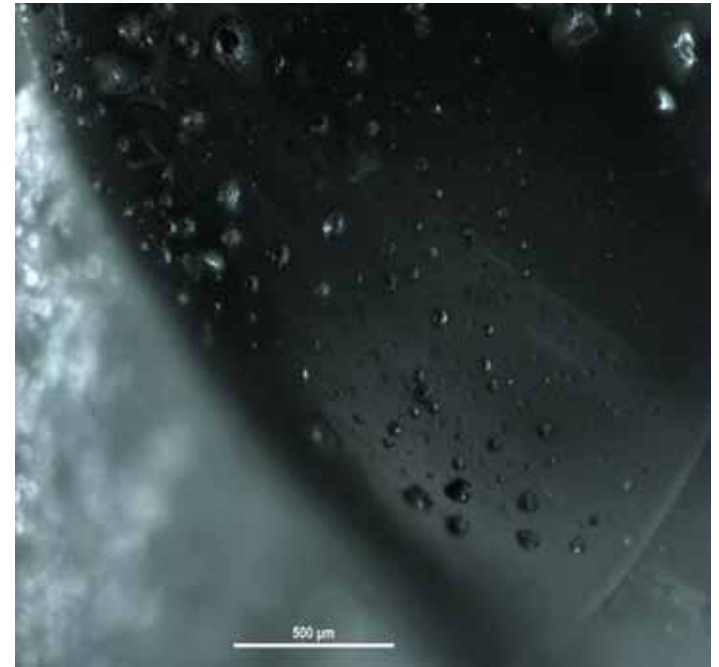
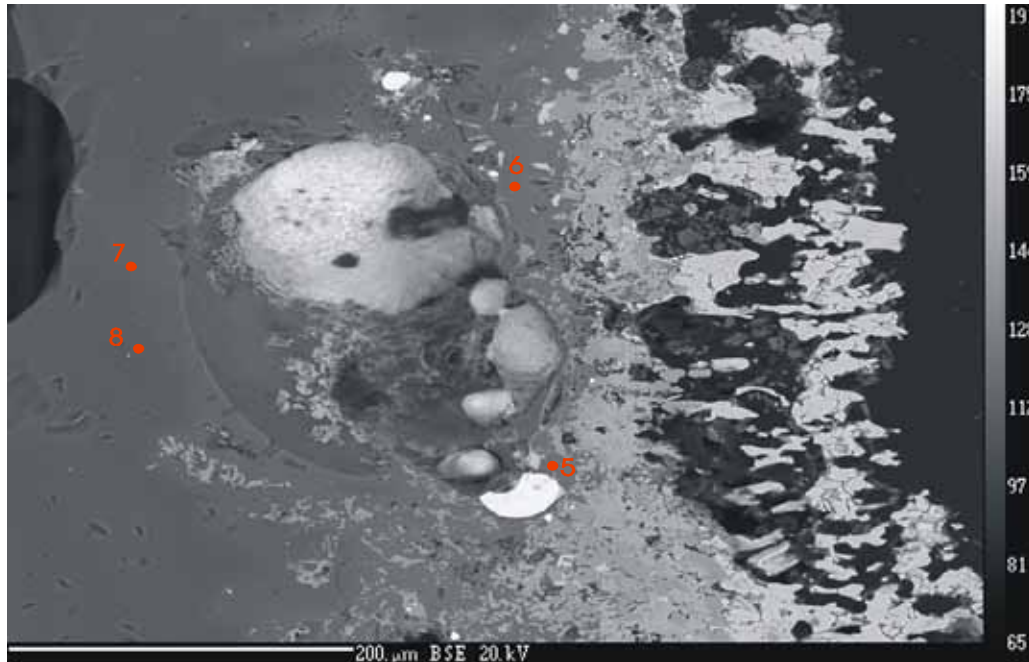
Sb_2O_3 , 1400° C

$\text{Sb}_2\text{O}_3 + \text{SO}_3$, 1400° C

Za přítomnosti sulfátu vzrůstá jak množství vyloučeného antimonu, tak i jeho výskyt na povrchu elektrody

2. Proč se vyloučený antimon vyskytuje v takovém množství u hladiny?

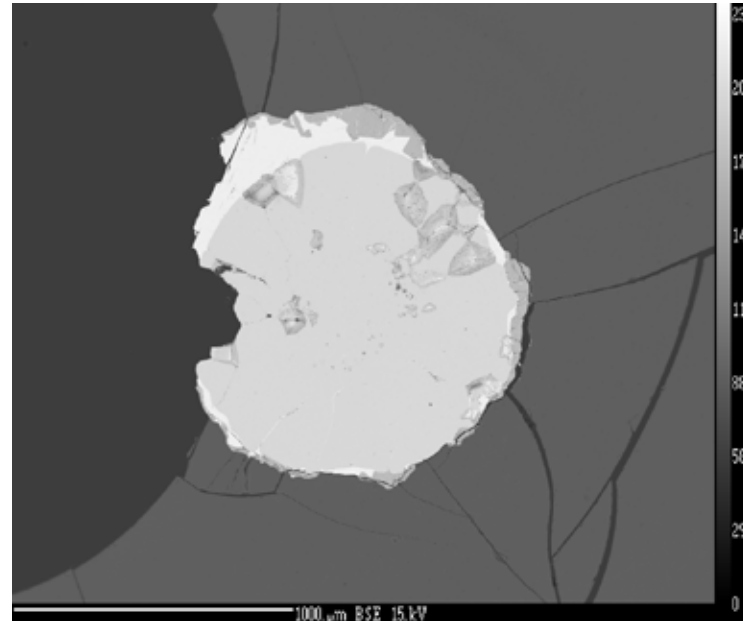
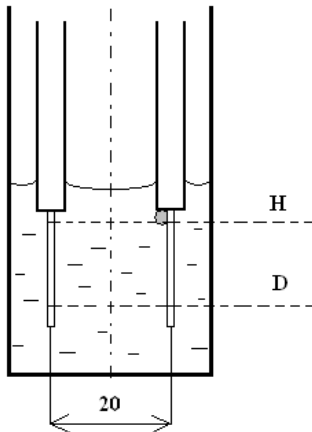
Provoz:

Kapky Sb v bublině
v blízkosti krčku

Laboratoř:

Kapičky Sb v bublině,
1400° C

Flotace kapek antimonu bublinami plynů z dolních partií elektrody

Provoz: Vzestup končí pod krustou, kde se antimon hromadí
Laboratoř: Roli krusty hraje horní hrana ochranné kapiláry

Cesty k omezení krčkové koroze hladinových elektrod:

1. Upustit od kombinovaného čerání oxidem antimonitým + sulfátem
2. Vhodným uspořádáním držáku zamezit kontaktu molybdenu s bublinami
3. Protože většina antimonu pochází z dolních partií elektrody, aplikovat elektrochemickou ochranu
4. Volit elektrodový materiál odolný vůči mezi-krytalické korozi (dopovaný ZrO_2)

II. Použitelnost elektrod z oxidu cíničitého při elektrickém tavení bižuterních sklovin

- Význam: použitelnost pro bezolovnaté skloviny, flexibilita
- Metody: hmotnostní úbytek (stříd. proud), elektronová mikroanalýza rozhraní

Sklovina a podmínky	10^4 . lineární rychlost koroze /cm.h ⁻¹ /
Se – rubín s obsahem F, 0,45 A.cm ⁻²	
1250° C	1,56 (4,2)
1300° C	3,32 (6,1)
1350° C	6,77 (11,4)
Se – rubín bez obsahu F	6,1 (11,7)
1440°C, 0,305 A.cm ⁻²	
30 % PbO, 1420° C, 0,2 A.cm ⁻²	(6,5)
31% PbO, 1360° C, 0,17 A.cm ⁻²	(3,8)

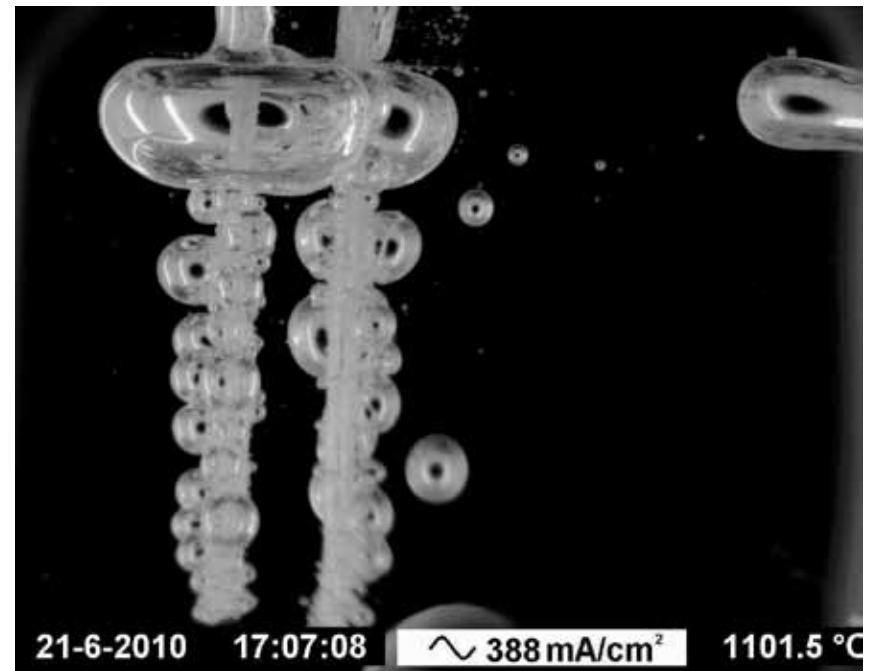
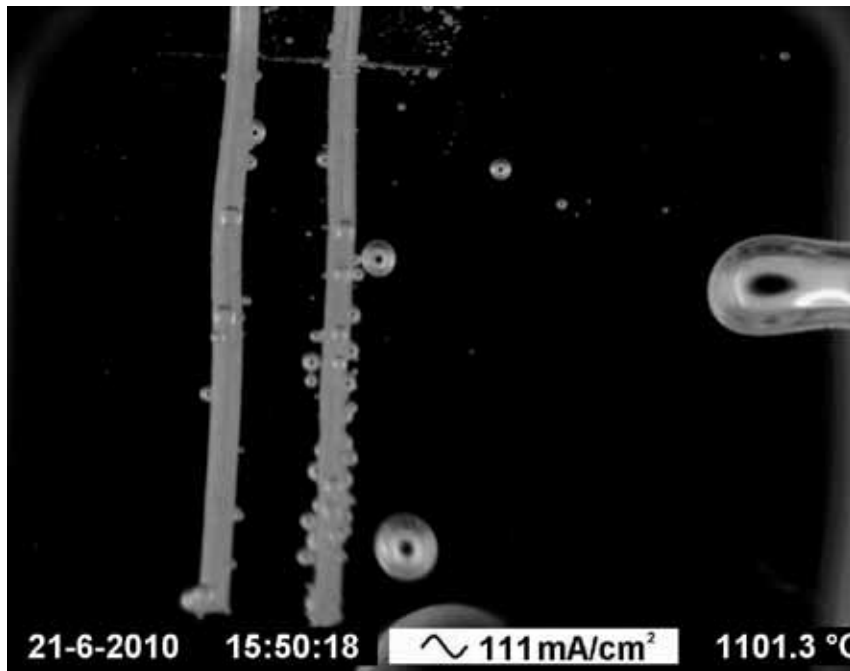
Závěry:

- 1. Rychlost koroze cíničitých elektrod v bezolovnatých sklovinách je vyšší než v olovnatých sklovinách, ale ještě únosná a je srovnatelná s rychlostí koroze molybdenu
- 2. To platí i pro sklovinu s obsahem fluoru. Potvrzuje se pravidlo, že v oblasti tavicích teplot zvýšení teploty o 50° C znamená dvojnásobné zvýšení rychlosti koroze materiálu sklovinou
- 3. Nebylo nalezeno uvolňování reakčních produktů do skloviny
- 4. Přejchod s molybdenových na cíničité elektrody může ovlivnit barvu nabíhavé skloviny ovlivněním redox stavu

III. Vývoj bublin na platinovém materiálu ve sklovině SIMAX

Problém: Vývoj bublin při tvarování trubic. **Silné elektrické pole ve sklovině**

Řešení: Vysokoteplotní pozorování vývoje bublin za průchodu elektrického proudu

Závěry:

Střídavý proud: **Existují dvě meze vývoje bublin:**

od 30 mA/cm²: **vývoj drobných bublin**, v některých prokázán vodík, posun středního potenciálu do -

od 200 mA/cm²: **přechod na vývoj velikých (kyslíkových) bublin**, posun středního potenciálu do +

Stejnoseměrný proud: Prokázána možnost dlouhodobého vývoje velikých (kyslíkových) bublin při kontaktu platiny s (pozitivnějším) materiálem ER 1711

Technologický závěr:

Vývoj bublin za působení střídavého proudu lze stěží potlačit posunem potenciálu stejnosměrným proudem z pomocného zdroje. Je nutno izolováním nebo jiným opatřením zamezit průchodu střídavého proudu mezi platinovou součástí a sklovinou

ZÁVĚR

Vysokoteplotním modelováním v laboratoři
lze simulovat a vysvětlit poměrně složité
děje pozorované na provozním zařízení

DĚKUJI ZA POZORNOST